GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 191. *Mercurĭ 28 Augustŭ (9 Septemvre).* **1885.**

Braşovŭ, 27 Augustŭ (8 Sept.) 1885.

Tinerimea maghiară universitară din Cluşiu a ţinutŭ Dumineca trecută, precum scimŭ, din incidentulŭ „proclamaţiei revoluţiunare valache“ o adunare mare în Mănăşturŭ.

La acestŭ meetingŭ s'a întêmplatŭ unŭ lucru neaşteptatŭ.

Studenţii maghiarĭ, în zelulŭ lorŭ de a luá în apĕrare tendinţele şi scopurile Kulturegyletului, au ajunsŭ la o conclusiune, care cuprinde o desavuare completă a acestorŭ tendinţe şi scopurĭ.

Fóia maghiară oposiţională din Cluşiu se întrébă în numĕrulŭ sĕu celŭ mai nou nu făr' de órecare îngrijire, „că ce va fi acum după proclamaţia revoluţionară valachă?“

Pre când amintita fóiă îşĭ spărgea capulŭ asupra acestei importante întrebărĭ, studenţii ungurĭ dela universitatea din Cluşiu erau în clarŭ despre aceea ce ar trebuì sĕ urmeze fără întârdiare.

Trebue sĕ învĕţămŭ românesce: eată în puţine cuvinte esenţa hotărîrilorŭ luate de meetingulŭ studenţilorŭ ungurĭ.

Se înfiinţéză în Cluşiu cu mare încordare a puterilorŭ materiale din partea Ungurilorŭ din Ardélŭ o reuniune de „cultură.“ Se face mare sfară în ţéră cu scopulŭ acestei reuniunĭ, care este lăţirea limbei maghiare între Românĭ şi Saşĭ. Insultele cele mai grobiane li se aruncă în faţă celorŭ ce nu aprobă tendinţele acestei reuniunĭ, ei suntŭ declaraţĭ de duşmanĭ ai statului, care numai prin rĕspândirea idiomului maghiarŭ s'ar puté susţiné.

Şi după ce se face atâta gălăgiă şi vêlvă cu marile scopurĭ ale Kulturegyletului, junimea universitară maghiară din acelaşŭ oraşŭ, care este Mecca fanaticilorŭ, vine şi printr'unŭ singurŭ punctŭ alŭ hotărîrilorŭ meetingulŭ sĕu rĕstórnă întréga temeliă a acestui „Kultur-egylet“, care pretinde, că numai prin lăţirea limbei maghiare se póte întărì statulŭ şi se potŭ ferici popórele lui.

Deodată în faţa unei manifestaţii anonime „revoluţionare“ tinerii ungurĭ proclamă necesitatea *lăţirei limbei române între Ungurĭ*, căcĭ recunoscŭ că acesta este singurulŭ canalŭ, prin care ei se potŭ înţelege cu poporulŭ românŭ, fiindŭ puşĭ în posiţiune de a-i esplicá scopulŭ statului şi de a delăturá tóte neînţelegerile.

Numai eri s'a constituitŭ Kultur-egyletulŭ şi astăḍĭ însăşĭ junimea maghiară mărturisesce în faţa lumei, că scopulŭ lui, încâtŭ privesce rĕspândirea patriotismului între Românĭ şi Saşĭ, este greşitŭ, căci spre a fi cu putinţă aceasta trebue sĕ se lăţească mai întâiu cunoscinţa limbei române intre Ungurĭ.

Noi n'amŭ puté decâtŭ sĕ felicitămŭ tinerimea maghiară, décă hotărîrea ei de a învĕţa limba română ar fi seriósă. Căcĭ acéstă tinerime, care e chiămată mâne poimâne sĕ ia parte la conducerea trebilorŭ statului, în adevĕrŭ numai atuncĭ póte înţelege durerile şi nĕcazurile poporului românŭ şi numai atuncĭ se póte convinge câtŭ de maltratatŭ şi nedreptăţitŭ este elŭ, când îi va auḍi plângerile din gura lui.

Pe noi ḍiariştii românĭ nu vreau sĕ ne crédă nicĭ tinerii nicĭ bĕtrânii ungurĭ, cu tóte că înşişĭ suntŭ convinşĭ că noi trebue sĕ cunóscemŭ mai bine decâtŭ ei suferinţele poporului românŭ, pentru că-i înţelegemŭ limba şi stămŭ în contactŭ ḍilnicŭ cu elŭ.

Este unŭ fatalŭ prejudiţiu cu privire la cărturarii românĭ, ce a turburatu judecata studenţilorŭ maghiarĭ la meetingulŭ de Duminecă. Dér ei suntŭ tinerĭ şi de aceea nu ne mirămŭ că le lipsesce firmitatea logică, şi se contraḍicŭ.

Décă ar fi fostŭ mai pĕtrunḍĕtorĭ, arŭ fi trebuitŭ sĕ recunóscă şi aceea, că nu suntŭ competenţĭ a condamná atitudinea foilorŭ române, pe câtŭ timpŭ ei nu înţelegŭ nicĭ ce scriu aceste foi, nicĭ ce vorbesce poporulŭ românŭ.

Se fi aşteptatŭ dér junii maghiarĭ sĕ secere mai ântêiu fructele colegiului de limba română, ce au hotărîtŭ a-lŭ înfiinţá, şi atuncĭ numai sĕ se fi pronunţatŭ asupra atitudinei foilorŭ române.

Le ertămŭ înse studinţilorŭ maghiarĭ din Cluşiu, căcĭ, repeţimŭ, sunt tinerĭ şi ceea ce e mai multŭ: n'amŭ pierdutŭ speranţa că vorŭ învĕţá odată şi românesce!

Junimea universitară în contra „irredentei“ valache.

Sub acestŭ titlu cetimŭ în „Ellenzek“ dela 7 Septemvre c.:

Junimea însufleţită şi patriotică dela universitatea nóstră a ţinutŭ erĭ în Monoşturulŭ Cluşiului unŭ mare meeting sub preşedinţa contelui Teleki Laszlo. In acéstă adunere s'a luatŭ la propunerea lui Sztupjar Samu şi Teleki Laszlo otărîrea urmĕtóre:

Junimea dela universitatea „Francisc Iosifŭ« din anulŭ 1885—86 declară unanimŭ în şedinţa ţinută la 6 Septemvre c., că *arde* în modŭ sĕrbătorescŭ unŭ exemplarŭ din proclamaţia revoluţionară şi de înaltă trădare, ce a fostŭ dată de »irredenta română« şi a fostŭ rĕspândită în ţéra nóstră în mii de exemplare, dândŭ şi prin acésta espresiune viuă alipirei sale cătră tronŭ şi cătră ordinea legală esistentă.

1) După ce proclamaţia este unŭ atacŭ îndreptatŭ directŭ în contra Kultur-egyletului declarându-lŭ de »cea mai miserabilă făptură a secului alŭ XIX-lea«: junimea îşĭ esprimă din nou cea mai mare alipire cătră scopurile culturale şi economice urmărite de acéstă reuniune şi din acestŭ incidentŭ a) se declară mai întâiŭ spre înaintarea scopurilorŭ ei culturale de membrulŭ ei vecĭnicŭ; b) cu privire la scopulŭ ei economicŭ însĕ ea începe în memoria acestei proclamaţii cu realisarea ideii de a protegia industria din ţéră, recomandată de Kossuth Lajos, obligându-se moraliceşce fiecare ascultătorŭ, că va lucrá şi va stărui orĭ şi unde îi va fi cu putinţă în favórea articulelorŭ industriale din ţéră.

2) Cu privire la aceea, că înaltele nisuinţe umane, civilisatóre ce stau pe basa sfântă a continuităţii de dreptŭ, suntŭ întortochiate atâtŭ de cătră irredenta, câtŭ şi de cătră elementele turbulente pe córda »Gazetei« şi a »Tribunei“ şi că în adevĕrŭ proclamaţia este o urmare a muncei acestorŭ foi: rugămŭ pe consiliulŭ universitarŭ că pe aceste douĕ foi agitătóre şi subminătóre de statŭ sĕ le escludă din sala de cetire a bibliotecii universitare.

3) pentru ca însĕ nu cumva hotărîrea nóstră sĕ fiă privită dreptŭ şovinismŭ, avênd în vedere, că nu înţelegemŭ înstrăinarea amicilorŭ noştri românĭ şi atitudinea lorŭ, şi spre a aräta bunele nóstre înclinărĭ şi ca sĕ putemŭ sĕ facemŭ pe poporulŭ sedusŭ sĕ înţelégă înaltele scopurĭ ale statului maghiarŭ şi sĕ putemŭ împrăştia neînţelegerile: hotărîmŭ, că vomŭ constituì unŭ colegiu de *limbă şi istoriă română* printr'unŭ individŭ capabilŭ la acésta şi recunóscemŭ de a nóstră datoriă de a visita în numĕrŭ câtŭ de mare acestŭ colegiu.

In fine declarămŭ, ceea ce de altmintrelea n'ar fi necesarŭ de a accentua, numai spre a ne apĕra în contra acusărilorŭ, că atâtŭ faţă cu fraţii noştri univesitarĭ românĭ câtŭ şi faţă cu fraţi noştrii cetăţen românĭ — în mijloculŭ spiritelorŭ aţîţate prin proclamaţiune — nu numai vomŭ observa şi de aicĭ încolo atitudinea liniştită, leală, seriósă şi iubitóre, ci ne vomŭ strădui în totdéuna cu tótă inima şi cu totŭ sufletulŭ ca faţă cu singuraticii turburătorĭ, de carĭ vorŭ esista totdéuna, sĕ ne apĕrămŭ cavaleresce, ér câtŭ privesce pe contrarii noştri ne vomŭ nisuì sĕ împrăştiămŭ în modŭ amicabilŭ neînţelésa lorŭ înstrăinare.

Trăéscă patria! Trăéscă regele ungarŭ! Trăéscă reuniunea de cultură maghiară din Ardélŭ:«

„Ellenzék“ ne spune, că 200—300 studenţĭ ungurĭ au luatŭ parte la acéstă întrunire, care a decursŭ în cea mai mare ordine. Spre esecutarea hotărîrilorŭ de mai susŭ s'a alesŭ o comisiune de 30 membri. După adunare tinerimea în corpore a mersŭ sĕ vĕdă portretulŭ espusŭ alŭ lui Kossuth, pe care l'a salutatŭ cu entusiastice strigărĭ de eljen.

„Revoluţiunea valahă“

Continuămŭ cu reproducerea în resumatŭ a celorŭ ce scriu foile unguresci despre proclamaţiunea „irredentistă.“

„Budapester Tagblatt“ dela 4 Septemvre n. scrie:

»Dacă ne gândimŭ îndĕrĕtŭ la turburările antisemite din Ungaria şi la escesele din Croaţia, atuncĭ cea mai nouă agitaţiune română n'o putemŭ lua aşa uşorŭ. Provocarea la devastare, omorŭ şi jăfuire, amalgamisarea cestiunei naţionale cu cea socială, precum o aflămŭ în scrisorile incendiare, póte ridica o flacără care ar bântui cu putere în Ungaria sudică şi în Ardealŭ. Dacă pentru Ungaria póte fi vr'odată periculósă o cestiune de naţionalitate, atuncĭ este cea română. Aci e vorba sĕ fimŭ prevĕḍĕtorĭ şi *guvernulŭ ar trebuí sĕ caute sĕ înlăture materia aprinḍĕtóre, care e grămădită icĭ şi colo. Inţelegemŭ prin acésta momentana nemulţămire a unei părţĭ din poporaţiunea română. Acéstă nemulţămire însĕ sĕ nu caute a o înlătura prin represalii, căci presiunea produce contra-presiune; din contră sĕ proceadă cu prevedere la lucru, ca nu cumva solgăbirĕulŭ „aviticŭ“ sĕ vină la idea, că Românulŭ în Ungaria este proscrisŭ.* Aţîţătorii şi agitatorii merită cea mai aspră pedépsă şi sperămŭ că de acésta nu vorŭ scăpa, dér guvernulŭ ar trebui sĕ ţină sémă şi de aceea, ca sĕ deosebéscă între vinovatŭ şi nevinovatŭ şi sĕ nu mărească mai multŭ rĕulŭ prin prea marele zelŭ alŭ organelorŭ. Irredenta română încă n'a prinsŭ picióre în Ungaria şi pănă în ora acésta încă n'a căḍutŭ nicĭ o scânteiă în materia aprinḍĕtóre.“

„Neues Pester Journal“ dela 4 Septemvre n. scrie:

„Despre consecinţele proclamaţiunei asupra relaţiunilorŭ nóstre cu statulŭ vecinŭ nu vorbimŭ bucurosŭ în acestŭ momentŭ. Da, între acéstă smintită proclamaţiune şi între cuprinsŭ n'amŭ puté atribui o legătură peste totŭ nicĭ celei mai şovinistice politice a României. Căcĭ orĭ câtŭ de rele arŭ fi intenţiunile ultraiştilorŭ românĭ, aceştia şi-au păstratŭ încă destulă înţelepciune, ca sĕ scie, *că esistă şi unŭ altŭ modŭ de îndreptare a graniţelorŭ între Ungaria şi România şi unŭ altŭ modŭ de unire a tuturorŭ Românilorŭ,* decum o înfăţişéză fantasia aprinsă a unorŭ fanaticĭ. Celŭ puţinŭ ar fi unŭ procesŭ mai naturalŭ deşi neegalŭ şi mai întemeiatŭ în totŭ cursulŭ desvoltărilorŭ internaţionale, ca o mare putere condusă de tradiţiunĭ europene şi de o influinţă decisiva sĕ aducă pe unŭ vecinŭ neliniştitŭ şi supĕrătorŭ simplu sub stăpânirea sa, decâtŭ ca sĕ se arondeze, pe cheltuiala unei astfelŭ de puterĭ, unŭ regatŭ nou nouţŭ în formatulŭ (mărimea) unui buzunarŭ de jiletcă.«

Vocĭ maghiare despre parastasulŭ lui Iosifŭ II.

Nicĭ parastasulŭ întru pomenirea împĕratului Iosifŭ II n'a fostŭ scutitŭ de sbiciuirea pressei maghiare. Arŭ

voi „patrioţii,‘ ca numai Kossuth sĕ fiă sĕrbătoritŭ câtŭ e în viĕţă, şi numai lui sĕ i se facă parastase după mórte. Dar fiindŭ că nu-i chipŭ sĕ stai de vorbă cu neînţelegĕtorii dela foile unguresci, sĕ lăsămŭ sĕ-şĭ verse »Magyar Polgar« foculŭ dela inimă:

»Românii agitatori, carĭ lucrézà în contra nóstră cu leoapa (Aşa se numesce gura la »patrioţĭ« — Red.) sângerósă, plănuescŭ o nouĕ serbare. Ei vréu sĕ serbeze pe 23 Augustŭ (Spumele dela gură l'a făcutŭ pe „M. P.« sĕ uite şi data de 22 Augustŭ. — Red.) spre aducere aminte, că împĕratulŭ Iosifŭ II acum o sută de anĭ a decretatŭ libera migraţiune a celorŭ legaţĭ de gliă. Ei vĕdŭ decĭ în Iosifŭ II unŭ mare eliberatorŭ. »Gazeta« spune că primesce din tóte părţile ţĕrii scrisorĭ, în care e întrebată, că în ce modŭ s'ar putea serba acéstă ḑi. La acestea rĕspunde ea, că fiecare sĕ o serbeze după placŭ. Aceste scrisorĭ abia că esistă şi îndrăsnimŭ a afirma înainte, că tótă afacerea s'a fertŭ în creerii „Gazetei« cu scopŭ d'a aţiţa poporulŭ românŭ. (Se îndoescŭ »patrioţii« de multe adevĕrurĭ, căcĭ în creerii lorŭ nu se ferbŭ decâtŭ utopii. — Red.) Avé-va noua ideiă succesŭ? (A! avutŭ! şi încă mare. — Red.) Nu scimŭ; dar atâta scimŭ că numai rea voinţă şi simţĕmĕntulŭ de ură póte născoci asemenea serbărĭ streine. (Pentru »patrioţĭ« da, dar nu şi pentru noi. — Red.)«

După ce fóia »patriotică,« care nu scie ce se petrece afară de graniţele monarchiei nóstre, se ocupă de starea jidovilorŭ din România scriindŭ neadevĕrurĭ şi nimicurĭ şi vrĕndŭ sĕ ne asemene cu jidovii de acolo, continuă:

„Noi nu sutemŭ aşa scrupuloşĭ. Suferimŭ ca naţionalităţile nu numai sĕ misce cerulŭ şi iadulŭ în contra nóstră, ci sĕ aţiţe şi în contra constituţiunii ţĕrii. Ce s'ar face în România, când jidovii séu Germanii séu chiar Turcii din Dobrogea arŭ agita contra constituţiunii ţĕrii? S'arŭ umplé temniţele cu ei. Şi noi i-am recunósce dreptulŭ d'a face acésta. In Ungaria arŭ puté face Ungurii acelaşĭ lucru şi temniţele arŭ puté băşbăi de mulţimea agitatorilorŭ. (Scie descreeraţii dela »M. P.“ că Ungurii când au venitŭ din Asia ne-au găsitŭ aci, ca sĕ nu mai scrie prostii? Câtŭ pentru temniţe, poftéscă sĕ le umple, nu ne'nspăimântă astfelŭ de lucrurĭ. — Red.) Noi însĕ îi lăsămŭ neatinşĭ (Va sĕ ḑică nicĭ în ţéra nóstră nu sciu orbii dela „M. P.« ce se întêmplă cu cei mai pacînicĭ cetăţenĭ? — Red.), chiar mulţĭ, cari mănâncă pânea statului, agitézà contra statului, şi cu tóte astea îi lăsămŭ sĕ umble în dreapta şi în stânga (Va sĕ ḑică toţĭ funcţionarii maghiarĭ, căcĭ ei mâncă pânea statului, agitéză contra statului şi totŭ nu se umplu temniţele cu ei? Apoi dreptate e asta? — Red) Regele Carolŭ merge la Pesta şi viziteazâ esposiţiunea nóstră (Când? bine informaţilorŭ dela ».M P.“ — Red.) Puternicŭ a fostŭ curentulŭ contra esposiţiunei nóstre. S'au esprimatŭ în modŭ despreţuitorŭ despre ea şi au agitatŭ în adevĕrŭ contra ei. »Nu mergemŭ la Pesta!« strigau ei. »Nu ne trebuescŭ Ungurii!» Şi acum regele Carolŭ plécă(?) dela Sinaia la Pesta, ca sĕ arĕte că România are mare trebuinţă de Ungaria. Şi acum se formézâ marĭ societăţĭ care urmézâ esemplulŭ regelui Carolŭ. (Dacă societăţile vorŭ visita esposiţia ca regele Carolŭ, apoi stămŭ rĕu de totŭ. — Red.)

„Şi de ce aşa? De unde acéstă repede schimbare? Brósca umflată a crăpatŭ; códa coţofanei n'a putută suporta povara cea mare, ce-şĭ închipuise că o póte suporta. Causa este fórte limpede şi naturală. Europa a visitatŭ esposiţiunea nóstră şi a simpatisatŭ cu noi (D. e. Francesii. — Red.); mica Românià nu. Nu cumva miculŭ cuibŭ e o putere atâtŭ de mare, încâtŭ sĕ se împotrivéscă întregei Europe? Nu. Francia s'a aprinsŭ de mâniă în contra Românieĭ; ministru-preşedinte englesŭ s'a declaratŭ contra Românieĭ; Rusia n'a datŭ nicĭ odată nimicŭ Romàniei, ci a sciutŭ numai sĕ-i ia; Germania este aliata Austro-Ungariei. România are trebuinţă de Pesta; trebue decĭ sĕ vină acolo şi sĕ caute amiciţia nóstră. Marii politicĭ, carĭ conducŭ afacerile României, se isbescŭ cu capulŭ când de unŭ părete când de altulŭ. Ei comitŭ multe neghobii, dar nu strică nimicŭ, celŭ puţinŭ învaţă sĕ mérgă.«

Unde dai şi unde crapă. Incepe fóia »patriotică« cu noi, şi se pomenesce peste graniţă.

SCIRILE ḐILEI.

Ni se scrie din Deva următórele cu data 6 Septemvrie n: »Proclamaţiile, ce se ḑice că s'au trimisŭ din România şi care au fostŭ numai o glumă făcută »Kultur-egylet«-ului, au produsŭ mare spaimă. Ministrii de interne şi de honveḑĭ au ordonatŭ ascuţitulŭ baionetelorŭ şi săbielorŭ; s'au ordonatŭ patrule de gendarmĭ şi honveḑĭ, care umblă ḑiua-nóptea ca nu cumva Românii sĕ se »revolte.« Românii din Deva suntŭ urmăriţĭ pasŭ cu pasŭ; în 6 Septemvrie n. fraţii Hirsch, tipografĭ în Deva, au fostŭ arestaţĭ; la advocatulŭ românŭ Hossu şi în Casina română fiscalulŭ reg. Horvath Simon cu unŭ jude regescŭ au făcutŭ perchisiţii, dar fără resultatŭ. Astfelŭ credŭ că se va întêmpla în tóte părţile unde suntŭ Românĭ.« — *Unŭ devanŭ.*

—0—

Sub titlulŭ *„Calomniă“* cetimŭ în »Luminătorulŭ‘: »Temesvarer Ztg.» luândŭ notiţă despre „placatele revoluţionare“ ce arŭ circula şi în comitatulŭ Timişului, adaugă din cuvêntŭ în cuvêntŭ următórele: »Als Verbreiter dieser Placate wird der Redakteur des »Luminatorulŭ«, Paul Rotariu, genannt«. (Ca rĕspânditorŭ alŭ acestorŭ placate se numesce redactorulŭ »Luminătorului« Paulŭ Rotariu). Se înţelege cumcă acéstă notiţă a numitului jurnalŭ a atinsŭ în modulŭ celŭ mai neplăcutŭ chiar şi pe amicii noştri, în unii a provocatŭ şi o îngrijire, în alţii o rĕcélă faţă de persóna redactorului dela «Luminatorulŭ«. Spre liniştirea acestora grăbimŭ a-i informa cumcă afirmările notiţei dela »Temesvarer Ztg.‘ suntŭ scornitura maliţióse, lipsite de orîce adevĕrŭ. Dar ca totuşi o învinuire atâtŭ de gravă sĕ nu rĕmână despectată, redactorele acestei foi, îndată după apariţia acelei notiţe, s'a presentatŭ la onor. procurorŭ de statŭ şi-a cerutŭ însuşi investigare criminală în contra sa, şi rugândŭ ca d. redactorŭ dela »Temesvarer Ztg.«, séu respectivulŭ raportorŭ alŭ sĕu, sĕ fiă provocatŭ a da dovedĭ în causă, contra redactorelui dela »Luminătorulŭ«. Aşteptămŭ cu răbdare resultatulŭ investigaţiunei, pre carele la timpulŭ sĕu nu vomŭ întârḑia a-lŭ descoperi onoratului publicŭ.‘

—0—

Duminecă s'au întrunitŭ în sala Casei de tirŭ (Schützenhaus) alegĕtorii partidei săsescĭ din ţéra Bârsei, cărora deputaţii Adolfŭ Zay şi Iohann Imrich le-au datŭ sémă despre sesiunea trecută a dietei.

—0—

In Bosnia şi Herţegovina se vorŭ înfiinţa încă 4 companii nouĕ şi în acelaşĭ timpŭ şi patru state majóre de batalionŭ în staţiunile Serajevo, Banjaluca, Dolnja-Tuzla şi Mostar. Prin urmare dela 1 Octomvrie vorŭ fi patru batalióne indigene independente, compusŭ fiecare din 360 de ómenĭ în timpŭ de pace. Cu soldaţii de trenŭ ataşaţĭ la escadrónele de trenŭ, suntŭ cu totulŭ în serviciu activŭ vr'o 2000 de Bosniacĭ şi Herzegovinenĭ.

—0—

După cum spune »Ellenzék,‘ fişpanulŭ comitatului Mureşŭ-Turda br. Z. Banffy ar avea de gândŭ sĕ se retragă, ér în locu-i sĕ se numéscă fostulŭ deputatŭ Alecsandru Deesy

—0—

Ḑiarele din România spunŭ, că Bulgarii, voindŭ a construi din nou unŭ pichetŭ pe teritoriulŭ neutru dintre Dobrogea şi Bulgaria, au luatŭ prisonierĭ 4 séu 6 soldaţĭ românĭ ce păzéu la acelŭ punctŭ. In urma acestui actŭ agresivŭ, Regimentulŭ 1-iŭ de liniă din Ostrovŭ a ocupatŭ cu forţa fortulŭ Arab Tabia respingêndŭ trupa bulgară ce voia a-lŭ apĕra. Guvernulŭ românŭ va cere printr'o notă esplicări cabinetului din Sofia.

—0—

»România Liberă‘ află că poetulŭ Eminescu, care sufere de unŭ piciorŭ, se află la Balta-Liman, aprópe de Odesa; peste câteva ḑile, se va întórce deplinŭ sănătosŭ.

—0—

»Gazeta Sătênului« spune, că directorulŭ sĕu d. C. C. Datculescu a fostŭ aclamatŭ la 14 Augustŭ a. c. ca membru alŭ Societăţei Naţionale de aclimataţiune din Francia. Acéstă societate are adĭ 4 membri din România: M. S. Regele Carolŭ, d. P. S. Aurelianŭ, C. C. Datculescu şi A. Lucescu. Figură mai înainte şi regretatulŭ doctorŭ Davila.

—0—

Esperienţele făcute de curêndŭ la Ceptura, în România, pentru distrugerea filoxerii prin naftalină au reuşitŭ pe deplinŭ, spune »Rĕsboiulŭ.« Se crede că întrebuinţarea acestei substanţe va fi generalisată la tóte viile filoxerate.

—0—

Ministerulŭ justiţiei din România a alcătuitŭ unŭ tablou de toţĭ faliţii declaraţĭ definitivŭ de tribunale, dela 1875 până la finele lui 1884. Numĕrulŭ faliţilorŭ din tótă ţéra declaraţĭ definitivŭ în acestŭ intervalŭ este de 1045, dintre carĭ 352 în Ilfovŭ şi 109 în Iaşĭ. Acestŭ tablou va servi pentru constatarea recidivilorŭ şi pentru cunoscinţa autorităţilorŭ şi a institutelorŭ de creditŭ.

Pĕcatulŭ beţiei.

De lângă Reghinulŭ săsescŭ, 6 Septemvre.

I.

Stimate domnule Redactorŭ! Nu numai în Câmpiă a ajunsŭ patima şi a întratŭ pĕcatulŭ beţiei după cum scrie domnulŭ Corespondentŭ în »Gazeta Transilvaniei« Nr. 170 şi 171, ci preste totŭ loculŭ vinarsulŭ se bea prin poporŭ cu desĕvêrşire în mĕsură mare.

Causa încâtŭ poporulŭ preste totŭ loculŭ s'a dedatŭ la bĕutură în mĕşură aşa mare, este despre o parte ceea ce ḑice domnule corespondentŭ: fómea séu nutremĕntulŭ slabŭ, despre altă parte însĕ este şi aceea causă, că bujtagatăii (agitatorii) stăpânilorŭ ḑilei cu ocasiunea alegerilorŭ de deputaţĭ şi a altorŭ amploiaţĭ dela administraţiunea politică pe poporŭ, pentru ca sĕ-şĭ pótă ajunge scopurile, au începutŭ mai nainte de tóte a'lŭ adăpá cu vinarsŭ sub nume de »silvorium,« rachiu de drojdii, de dreve şi rachiu de mere, sub cuvêntŭ că acestea suntŭ bĕuturĭ bune şi alese, şi mulţĭ ómenĭ carĭ mai nainte nu au bĕutŭ vinarsŭ, gustândŭ odată bĕuturile acestea domnescĭ şi »bune,« au începutŭ de acolea înainte a bea la vinarsŭ sub cuvêntŭ că e „bunŭ,« fiindcă la cutare alegere de deputatŭ séu altele, vinarsulŭ care l'au bĕutŭ le-au căḑutŭ bine etc.

Au nu se vede şi nu a observatŭ nimenĭ, că începêndŭ dela alegerea de jude comunalŭ până la fişpanŭ şi mai departe, celŭ dintêiu rolŭ îlŭ jócă bĕuturile spirituóse, şi anumitŭ spirtulŭ şi vinarsulŭ? Décă corifeii nu se folosescŭ de aşa ceva, rĕmânŭ pe josŭ. Apoi este lucru sciutŭ, că bĕutura spirituósă pentru omŭ e atrăgĕtóre, deja mai ântêiu corifeii începŭ a adăpá cu aceste bĕuturĭ pe ómenii cunoscĕtorĭ de carte, pe carĭ vĕḑêndu-i poporulŭ de rêndŭ că nu se ferescŭ de aşa ceva, se îndémnă şi bea şi dênsulŭ, până ce mai în urmă, după ce puterea alcoholului li s'a suitŭ în capŭ, rĕmânŭ fără simţirĭ şi consciinţă adevĕrată, lucră şi facŭ apoi tóte la comanda mamelucilorŭ,

Apoi cuiu cu cuiu se scóte afară: décă la cutare alegere séu la alte trebur̆ a bĕutŭ sêrmanulŭ omŭ şi s'a îmbĕtatŭ, i-a căḑutŭ rĕu şi preste nópte a fostŭ bolnavŭ, a doua ḑi a trebuitŭ sĕ bea din nou ca sĕ se vindece, şi totŭ aşa au făcutŭ până ce bĕutulŭ vinarsului i s'a făcutŭ obiceiu, încâtŭ l'a suferitŭ bine, şi acuma vinarsulŭ e bĕutura lui ḑilnică şi de petrecere, ea îi reservesce atâtŭ în bucuriă, câtŭ şi în scârbă, supĕrare şi nĕcazŭ.

Şi ca sĕ créḑă cineva despre acestea ce scriu, voiu produce unŭ esemplu, faptă adevĕrată întêmplată.

In anulŭ 1881, în comitatulŭ Murĕşŭ-Turda, într'unulŭ din cercurile electorale, s'a intêmplatŭ o alegere de deputatŭ la dieta ţĕrii unguresci, cu care ocasiune »după usŭ‘ alegĕtorii de rêndŭ, mai înainte de a se începe votisarea, au fostŭ tractaţĭ cu vinarsŭ, pită şi slănină; erau între alegĕtorĭ juḑĭ comunalĭ şi unii cărturarĭ, carĭ până atuncĭ nu au bĕutŭ vinarsŭ; însĕ ce sĕ veḑi, unŭ argatŭ de curte domnescŭ *»prefectŭ orĭ ce a fostŭ.«* ca sĕ-i pótă pe respectivii aduce acolo încâtŭ sĕ bea vinarsŭ, pentru ca sĕ viă în voiă bună sêrmanii ómenĭ, le-a adusŭ rachiu pregătitŭ din mere, despre carĭ cei susŭ atinşĭ nicĭ ideă n'au avutŭ, déră nicĭ n'au sciutŭ că din mere încă se póte ferbe şi pregăti vinarsŭ, şi atâta i-a sucitŭ şi rĕsucitŭ cu vorba lăudândŭ rachiulŭ de mere, până ce mai în urmă ómenii au gustatŭ din vinars; firesce că înghiţitura cea dântêiu póte că a fostŭ cam greţósă, dar după aceea a lunecatŭ vinarsulŭ fără greţă binişorŭ pe gâtŭ în josŭ, s'au convinsŭ pre semne că vinarsulŭ nu e tocmai rea bĕutură, şi în ḑiua de adĭ, acei ómenĭ nu numai că beau vinarsulŭ de mere, ci totŭ vinarsulŭ care le vine înainte.

Fără de aceea, în timpulŭ de acuma vinarsulŭ a ajunsŭ la unŭ preţŭ bagatelŭ, şi se vinde mai pentru nimica; deja după cum scimŭ cu toţii, ocupaţiunea fiilorŭ lui Israilŭ nu este alta, decâtŭ vinderea de vinarsŭ, în tóte colţurile drumurilorŭ de ţéră dau ómenii de cârciume si care de care vinde vinarsŭ mai eftinŭ.

Aşa este şi aşa se întêmplă pe la noi în jurulŭ Reghinului săsescŭ.

In oraşulŭ Reghinulŭ săsescŭ se află 7 fabricĭ séu maşine bine întocmite, carĭ ḑiua-nóptea în continuu ferbŭ vinarsŭ; însĕ ce sĕ véḑă omulŭ, că spirtulŭ şi vinarsulŭ câtŭ se pregătesce în acelea, nicĭ pentru jurulŭ Reghinului săsescŭ nu este de ajunsŭ, deja în Magyar Reghin familia lui Baruch din Têrgulŭ Mureşului au fostŭ mai fundatŭ încă unŭ depou (Propanaţia), din care se vinde vinarsŭ şi spirtulŭ en gros, pe lângă unŭ preţŭ bagatelŭ.

Evreii din România „persecutaţi“.

„Vocea Botoşanilorŭ« dela 22 curentŭ scrie, că d. Gaşparŭ Balasan, care ţine în posesiă o bucată de moşiă pe la Adîncata, lângă Burdujenĭ, fiindŭ bolnavŭ, a fostŭ atacatŭ în timpulŭ nopţei de nepotulŭ administratorului sĕu, unŭ evreu anume Iancu Vatavu, şi pe când nepotulŭ, lovindu-lŭ cu o bărdiţă în capŭ, l'a doborîtŭ josŭ, sugrumându-lŭ şi maltratându-lŭ cu picióre le, cinstitulŭ vechilŭ i-a spartŭ comptuarulŭ, de unde a luatŭ 2500 lei, şi ambii făcĕtorĭ de rele, părăsindŭ victima în o stare fără nicĭ unŭ ajutorŭ, s'au făcutŭ nevĕḑuţĭ; se crede că ei au trecutŭ graniţa.

„Românulŭ‘ ḑice că ḑiarulŭ englesŭ „Daily Telegraph,‘ care în mai multe rîndurĭ a vorbitŭ de persecuţiunile israeliţilorŭ din România, publică sub rubrica »Persecuţiunile israeliţilorŭ din România« o telegramă din Paris, în care corespondentulŭ spune, că o dómnă englesă din România, a cărei imparţialitate şi sinceritate nu póte fi pusă la îndoială, îi scrie ceea ce a vĕḑutŭ, privitorŭ la israeliţĭ, în timpulŭ şederii sale de mai mulţĭ anĭ în România.

Apreciarea sa asupra lucrurilorŭ este cu totulŭ în

favórea României. Făcêndŭ alusiune la mĕsurile luate de cătră guvernŭ la diferite epoce şi la purtarea unorŭ Românĭ, pe carĭ nimenĭ nu-i póte apĕra, spune că şi israeliţii suntŭ uneorĭ vinovaţĭ, şi citéză câteva cazurĭ recente unde aceştia s'au arătatŭ fórte sĕlbaticĭ cătră Românĭ. Cu tóte acestea Românii n'au trîmbiţatŭ peste mărĭ ignominia israeliţilorŭ. Autorulŭ acestei scrisorĭ este o persónă de inimă şi de bună credinţă.

Printr'o regretabilă eróre la paginarea diarului s'au schimbatŭ în numĕrulŭ de erĭ textele la „Schiţă dela Asociaţiune" şi la „Adunarea din Băsescĭ." De aceea le mai publicămŭ odată în întregulŭ lorŭ cuprinsŭ.

SCHIŢĂ DELA ASOCIAŢIUNE.

Banchetulŭ, concertulŭ, balulŭ etc.

Primirea cu care a întêmpinatŭ atâtŭ publiculŭ gherlanŭ fără deosebire de naţionalitate, câtŭ şi Românii locuitorĭ acolo şi în deosebĭ comitetulŭ de primire pe membrii »Asociaţiunei« nóstre în mijloculŭ lorŭ, a fostŭ dintre cele mai călduróse. Cu trenulŭ de Vinerĭ 28 Augustŭ au sositŭ în Gherla: vice-preşedintele Asociaţiunei Dlŭ Iacobŭ Bologa, decanulŭ publicisticei române şi secretarulŭ George Bariţŭ, cassarulŭ Brote, Dr. Barcianŭ, Parteniu Cosma din comitetŭ şi mulţĭ membri şi iubitorĭ de cultură naţională. La gară au fostŭ bineventaţĭ din partea comitetului de primire, şi petrecuţĭ până în oraşŭ cu musica orăşenéscă.

Comitetulŭ s'a îngrijitŭ de cuartire bune şi comode pentru toţĭ óspeţii, dintre carĭ o mulţime mare din tóte părţile au sositŭ încă Vinerĭ 28 Augustŭ. In acéstă séră comitetulŭ de primire din Gherla a aranjatŭ în cofetăria orăşenéscă o cină comună împreunată cu séră de cunoscinţă. O cunună frumósă de dómne, domnişóre, domnĭ şi tinerĭ academicĭ, au luatŭ parte la acéstă serbare, unde i se oferea fiă-căruia ce-i poftea inima, vedeai pe faţa fiecăruia bucuria ce o simţia vĕdêndu-se în o societate atâtŭ de frumósă şi alésă românéscă.

A 2-a di, după serviciulŭ divinŭ, cam pe la 10 óre s'au începutŭ şedinţele despre a cărorŭ decursŭ s'a relatatŭ în linialmintele principalĭ. La 2 óre p. m. s'a începutŭ banchetulŭ oficiosŭ, la care au luatŭ parte peste o sută persóne. Din motive necunoscute întregŭ publicului adunatŭ, toastele carĭ cu acéstă ocasiune esŭ la ordinea dilei, astădată au fostŭ interdise. A ridicatŭ numai d v.-preşedinte unŭ toastŭ pentru Maiestatea Sa. La dorinţa publicului s'a concesŭ ţinerea unui toastŭ comicŭ redactorului »Caliculuĭ,« d-lui adv. Popa, în care acesta a demonstratŭ, că cuvêntulŭ códă şi derivaţiunile lui, pe când în tóte limbile universului însemnéză regresŭ, pe atuncĭ în limba română însemnéză totdéuna progresŭ. După acestŭ toastŭ d. vice-preş. Iacobŭ Bologa îşĭ ridică pocalulŭ în onórea representantului comitatului baronŭ Dioszegi şi a celorŭ 2 senatorĭ representanţĭ ai comunei politice Gherla. La acestŭ toastŭ a rĕspunsŭ în limba maghiară unulŭ din cei 2 senatorĭ, ridicându-şĭ pocalulŭ pentru membrii Asociaţiunei, şi accentuândŭ, că cultura şi litaratura este care împreună şi împacă naţiunile şi popórele. Au mai voitŭ a toasta şi d-lŭ Medanŭ, dér musica pe lângă tóte insistările doritorilorŭ de a asculta pre cunoscutulŭ veteranŭ neîncetândŭ de a cânta, toastulŭ d-sale mi-a fostŭ imposibilŭ a-lŭ audi. Ceea ce privesce serviciulŭ la acestŭ banchetŭ avutŭ a fostŭ preste aşteptare promptŭ şi tóte au fostŭ în abundanţă spre îndestulirea óspeţilorŭ

Séra în 29 Augustŭ s'a ţinutŭ concertulŭ în sala hotelului „Coróna.« Unŭ publicŭ fórte numerosŭ a luatŭ parte la acestŭ concertŭ, la care s'a esecutatŭ următórea programă:

1. »Cântecŭ de jertfă« de L. V. Beethoven, pentru basŭ, cântatŭ de d-lŭ Isaia Popa. D-lŭ Popa are o voce sonoră de basŭ fórte desvoltată, modulŭ predarei a fostŭ escelentŭ, ér prin simţĕmêntulŭ ce-lŭ esprimă şi prin dulcéţa vocei a electrisatŭ publiculŭ, care prin aplause frenetice a datŭ espresiune îndestulirei séle cerêndŭ a audi încă odată pe d-lŭ Popa. Ne putemŭ mândri cu unŭ asemenea cântăreţŭ.

2. „Alla Stella confidente," fantasiă nocturnă de I. Leybach esecutată pre piano de d-şóra Maria C. Popŭ. Acestŭ punctŭ a fostŭ esecutatŭ cu destulă precisiune, ce documentéză că d-şóra Maria C. Popŭ cu timpulŭ şi pre lângă dorulŭ, zelulŭ şi aplecarea ce arată de a se perfecţiona în arta musicală, va ajunge acéstă dorinţă.

3. a) »Inimióra răpită," romanţă, poesiă de Răşcan, musică de A. Flechtenmacher, b) Il baccio de L. Arditti, cântate de d-şóra Ana C. Popŭ, acompaniată pe pianŭ de d. E. Gocs. D-şóra Ana posede o voce de frumosŭ sopran. Intonarea curată şi agilitatea vocei sale au fostŭ întêmpinate cu vii aplause ale publicului. De altcum d-şóra Ana e cunoscută publicului din succesele secerate pre scena teatrului din Deşiu.

4. „Eremitulŭ din Carpaţĭ,« poesiă de Andreiu Mureşianu declamată de d-lŭ Greorge Simu. D-lŭ Simu a declamatŭ cu tactŭ şi cu unŭ simţĕmêntŭ adevĕratŭ românescŭ, representândŭ întru tóte pre acelŭ Eremitŭ.

5. »Ernani« de G. Verdi, esecutată pre violină de d-şóra Ana C. Popŭ. D-şóra Ana a fostŭ ascultată de publicŭ cu atenţiune.

6. »Copila română,« poesiă de Iosifŭ Vulcanŭ, declamată de Valeria Pavelea. Esecutarea acestui punctŭ din programă a fostŭ perfectŭ. Frumósa d-şóră Pavelea, în costumŭ naţionalŭ de Muntenia, cu tipu'i atrăgĕtorŭ şi cu figura-i graţiósă, a declamatŭ escelentŭ şi cu multŭ sentimentŭ poesia naţională memorată. Acéstă tênĕră fiică a Romei a mulţămitŭ şi animatŭ peste aşteptare întregŭ publiculŭ, care a salutat'o cu aplausele frenetice şi cu strigătele de »sĕ trăéscă" urmate după fie-care strofă. Tênĕră mlădiţă, care acum primadată a debutatŭ înaintea unui publicŭ aşa numerosŭ şi alesŭ, promite încă multŭ în viitorŭ.

7. a) »Unde escĭ?...« romanţă, poesiă de Th. Şerbănescu, musică de George D. Cavadia. b) »Regina mea,« vals de Robert Planguette cuvinte române de Raşcan, cântate cu multŭ succesŭ de d-şóra A. C. Popŭ.

8. »Carneval de Bucarest," de Francois Lorenz, esecutatŭ cu eleganţă pre pianŭ de d-şóra Maria C. Popŭ.

9. a) „Norŭ de vijeliă" de Humpel. b) »Ciobanulŭ" de Dima, cântate de d. *Isaia Popa*.

10. »Marşŭ triumfalŭ«, esecutatŭ pe violină şi pianŭ de d-şórele *Ana şi Maria C. Popŭ*. Publiculŭ s'a depărtatŭ cu suvenirĭ plăcute dela acestŭ concertŭ. Onóre tuturorŭ debutanţilorŭ.

După concertŭ totŭ publiculŭ a luatŭ cina în cofetăria orăşănéscă. Cei bĕtrânĭ şi obosiţĭ de munca dilei s'au depărtatŭ mai îngrabă, ér junimea academică care arde de dorŭ de a conlucra pentru înaintarea marelorŭ scopurĭ culturale naţionale solidarŭ, întărindŭ mereu legăturile de frăţietate, s'a postatŭ în jurulŭ cunoscuţilorŭ luptătorĭ şi apĕrătorĭ ai limbei şi culturei române Dr. Vasiliu Lucaciu, Medanŭ, Vasile Podóbă, Gerasimŭ Domide, Pamfilie Grapini, ş. a. şi în cea mai mare armoniă şi însufleţiţĭ că potŭ saluta în mijloculŭ lorŭ bărbaţĭ aşa meritaţĭ şi Românĭ adevĕraţĭ, şi-a petrecutŭ la sunetulŭ cântecelorŭ românescĭ esecutate de musica dela Bistriţă până în dorĭ de diuă S'au rĕdicatŭ mai multe toaste, dintre carĭ amintescŭ primulŭ alŭ preot. Domide pentru Dr. Lucaciu, apoi a vorbitŭ Dr. Lucaciu pentru dulcea limbă şi iubita naţiune, carea în aceste timpurĭ e atâtŭ de periclitată şi ameninţată, punêndŭ la inima fiecăruia de a le apĕră şi a folosi tóte mijlócele legale precum şi tóte facultăţile pentru limba şi neamulŭ lorŭ, reducêndŭ totulŭ la motorulŭ, păstrătorulŭ şi isvorulŭ primŭ alŭ simţĕmintelorŭ, la femea română, în a cărei onóre şi-a golitŭ paharulŭ. A toastatŭ apoi preot. Podóbă din Cluşiu pentru cei doi distinşĭ luptătorĭ pe tĕrêmulŭ culturei române ai naţiunei, pentru Dr. Silaşi şi Dr. Lucaciu, aducêndu-i de modelŭ fiecărui Românŭ şi în specialŭ junimei. — Acéstă petrecere plăcută va fi neuitată pentru toţĭ carĭ au luatŭ parte la ea.

In 30 Augustŭ, după sfeştania pomposului edificiu alŭ D-lui *Nicolae F. Negruţŭ*, s'au continuatŭ şedinţele, ér după finirea agendelorŭ d. vicepreşedinte Iacob *Bologa* mulţămesce încă odată orăşenilorŭ şi comitetului de primire, ér în specialŭ Rvdss. D-nŭ canonicŭ *Vasiliu Popŭ* şi D-lui Nic. F. Negruţŭ pentru zelulŭ în conducerea afacerilorŭ precum şi pentru escelenta primire, dorindu-le viaţă îndelungată; ér d-lŭ *Steţiu*, advocatŭ, mulţămesce comitetului Asociaţiunei şi membrilorŭ pentru onórea dată şi după acestea se ridică şedinţa hotărîndu-se ca locŭ alŭ ţinerei adunărei generale în anulŭ viitorŭ 1886 Alba-Iulia. — După finirea şedinţelorŭ mai toţĭ óspeţii Asociaţiunei s'au întrunitŭ la banchetulŭ străluciţŭ datŭ în cofetăria orăşenéscă de D-lŭ Redactorŭ N. F. Negruţiu.

Séra în 30 Augustŭ a fostŭ balulŭ Asociaţiunei. Rarĭ vorŭ fi şi balurile cercetate de unŭ publicŭ aşa numĕrosŭ şi alesŭ ca celŭ întrunitŭ în sala frumosŭ decorată a otelului Coróna în astă séră. Incă pe la $8^1/_2$ óre întrégă sală de danţŭ precum şi salele laterale gemeau de publiculŭ numĕrosŭ.

Petrecerea a fostŭ fórte animată deşi sala era îngustă şi în deosebĭ căldura enormă; îmbulzéla mare împedeca danţulŭ în regulă alŭ rotundelorŭ, ér la Quadrile şi Romane totŭ spaţiulŭ din sala mare şi sala laterală erau ocupate de danţatorii postaţĭ în 4—6 colóne în numĕrŭ de peste 200 părechĭ. Cu tóte acestea fie-care şi-a petrecutŭ escelentŭ. Câte inimĭ tinere nu se vorŭ fi umplutŭ de simţĕminte nouĕ? câţĭ ochĭ atrăgĕtorĭ vorŭ fi pĕtrunsŭ şi magnetisatŭ? La câţĭ le va fi pĕrutŭ prea scurtă nóptea şi ar fi doritŭ sĕ nu se mai sfêrşéscă? Nu o potŭ hotărî, dér numĕrulŭ acestora de sigurŭ va fi fostŭ mare. Tinerĭ plinĭ de viéţă şi gingaşe domnişóre de nu putéi decide care e mai frumósă, care posede mai multe graţii şi care e mai plăcută ca cealaltă, se preumblau în viuă conversaţiă prin salele hotelului, ér când musica cânta pentru danţŭ, toţĭ se aruncau cu o deosebită plăcere în valurile lui. O privelisce acésta, ce trebuia sĕ înveselécă inima fiecăruia.

Costumele naţionale au fostu fórte bine representate tóte porturile românescĭ după ţéră şi ţinutŭ s'au pututŭ vedé la acest balŭ. Ecă o cunună aprópe completă de dómne şi domnişóre îmbrăcate în portulŭ naţionalŭ: Dómna Coroianu (Cluşiu) portŭ din Muntenia, D-na Isacŭ şi D-na Podóbă (Cluşiu) portŭ din Moldova, D-na Fanni Lemeny (Iclod) portŭ muntenescŭ, D-na d-rului Danŭ (Mociu) portŭ de pre Câmpiă, D-na Keresteşiu portŭ someşenescŭ, D na Kerebeţŭ, etc. apoi D-sórele: Maria Roşescu (Cluşiu), Virginia Germanŭ (Sombotelec), Valeria Pavelea (Năsĕudŭ), D-şórele surorĭ Raţŭ (Turda), D-şórele surorĭ Anna şi Maria C. Popŭ (Gherla), D-şórele Puşcariu (Becleanŭ), Cornelia Anca (Sântejude), Maria Mureşanu (Cluşiu), ş. a. m. în porturĭ naţionale diferite. In costume de balŭ elegante şi cu gustŭ întocmite au fostŭ presente Dómnele: Paulina Lucaciu (Baia mare), Lemeny (Braşovŭ), Camilla Dragomirŭ (Zelău), Nechita (Zelău), Roşescu, Popŭ, Alecsiu, Galea (Cluşiu), Hossu, Munteanu, Mihali (Deşiu), Colceriu (Blaşiu), Fülöpŭ (T. Mureşului), Coroianŭ (Dobêca), Silaşi, Vărăreanŭ (Bistriţa), Steţiu, Pordea, Suciu, Lupu (Gherla), Borgovană (Gherla), Lemeny (Borsa), Morariu (Năsĕudŭ), Bercianu (Orman), ş. a. m. apoi D-şórele: surorĭ Fülöp, surorile Maria şi Carolina Vărăreanŭ (Bistriţă), Aurelia Silasi (Bistriţa), D-şórele: Ana şi Sidonia Popŭ, Aurelia şi Victoria Galea (Cluşiu), Elena Bilţŭ (Baia mare), Cornelia Lupu (Gherla), Bercianu (Orman), Maria Turtureanu (Retégŭ) şi alte multe carĭ mĕ vorŭ scusa căcĭ din causa marei mulţimĭ presente mi-a fostŭ absolutŭ imposibilŭ a le ţine în evidenţă.

După finirea petrecerei fiecare s'a depărtatŭ deplinŭ mulţămitŭ şi cu o suvenire plăcută. Cu acéstă ocasiune tinerii universitarĭ au avutŭ rara fericire de-a saluta în mijloculŭ lorŭ pentru câteva momente pe d-lŭ Redactorŭ alŭ »Gazetei Transilvaniei«, Dr. Aurel Mureşianŭ, care iubeşce atâtŭ de multŭ junimea. O suvenire plăcută şi de-o întipărire neştérsă vorŭ fi în inima tuturorŭ, carĭ au fostŭ de faţă, puţinele dér meduósele cuvinte rostite de celŭ care luptă pentru adevĕrŭ şi dreptate şi nu 'şĭ schimbă calea după împrejurărĭ, ér d-lŭ Redactorŭ s'a pututŭ convinge că junimea română este şi va fi la culmea misiunei tetdéuna, şi că în orice împrejurărĭ ea este gata a'i da concursulŭ sĕu.

Acestea au fostŭ momentele mai însemnate ale petrecerilorŭ arangiate cu ocasiunea adunărei Asociaţiunei in Cherla.

Rodna vechiă la 3 Septemvre 1885.

Dinu.

ADUNAREA DIN BĂSESCĬ.

Adunarea despărţĕmêntului XI alŭ »Asociaţiunei transilvane," ţinută la 11 Augustŭ n., s'a deschisŭ printr'unŭ discursŭ rostitŭ de d. *Alimpiu Barbolovicĭu*, vicarulŭ for. alŭ Silvaniei şi directorulŭ despărţĕmêntului XI.

D-sa dise, că naţiunea română trebue sĕ desvólte o activitate culturală îndecită, ca sĕ înlocuiască perderea ce a suferit'o în urma atâtorŭ nenorocirĭ. Constată cu bucuriă, că şi până acum „Asociaţiunea« a făcutŭ paşĭ giganticĭ spre scopulŭ ce şi l'a propusŭ: cultura poporului românŭ. Amintesce pe aceĭ bărbaţĭ marĭ, ca *Şagana* şi *Şuluţŭ*, carĭ au pusŭ piatra unghiulară a acestei instituţiunĭ culturale a neamului românescŭ, şi cărora le datorămŭ recunoscinţă, precum şi pe acei bărbaţĭ, carĭ aflându-se încă în viéţa lucrăză mereu la edificiuluĭ culturei române.

„Asociaţiunea, continuă d. Alimpiu Barbolovicu, corĕspunde deplinŭ misiunei sale. A produsŭ şi produce fructe literare, a încuragiatŭ şi încuragiază industria şi meseriile, a îngrijitŭ sĕ dea o direcţiune raţională economiei, prin ajutórele create din fondulŭ ei, care e proprietatea naţiunei, a înlesnitŭ perfecţionarea tinerilorŭ pe tóte carierile vieţii sociale, a contribuitŭ la cultivarea poporului ajutândŭ scólele poporale, în timpulŭ mai recentŭ a făcutŭ sacrificii însemnate pentru rĕspândirea industriei şi meseriilorŭ în sinulŭ naţiunei române. Resultatulŭ lucrărilorŭ Asociaţiunei este şi de aci înainte condiţionatŭ de zelulŭ, înţelepciunea şi tactulŭ conducĕtorilorŭ pe de o parte, pe de alta de zelulŭ, ce întréga naţiune va desfăşura şi de mijlócele ce'i va pune Asociaţiunei la disposiţiune, pentru ca sĕ înainteze edificarea templului, ce va adăposti limba şi naţionalitatea nóstră.

„Ore fii naţiunei nostre române împlinescu-şĭ toţĭ datorinţele lorŭ morale şi materiale întru promovarea scopului Asociaţiunei nóstre? Pentrucă naţiunea nóstră e mama tuturorŭ, literatura e averea comună a naţiunei, ér poporulŭ talpa, fundamentulŭ naţiunei. Inteliginţei române, în prima liniă, fiă bisericéscă fiă mirénă, începêndŭ dela treptele cele mai înalte până la cea din urmă, carea vine în atingere cu poporulŭ, îi incumbă datorinţa sacră de a sprijini şi a cultiva literatura naţională şi a provoca cultura poporului, pentrucă inteliginţa, crescută din sudórea naţiunei şi parte mare nutrită cu prescura românéscă, prin sprijinirea scopului Asociaţiunei, a acestui focularŭ alŭ naţiunei, nu face altŭ ceva decâtŭ prestéză tributulŭ capitalului primitŭ dela mama naţiune. Insĕ décă vomŭ privi preste inteliginţa naţiunei nóstre române, cu durere vomŭ afla bărbaţĭ inteliginţĭ cu posiţiune însemnată, precum între bisericanĭ aşa şi între mirenĭ, carĭ dela întemeiarea Asociaţiunei nóstre încă nicĭ câtŭ unŭ grăunte de nisipŭ succursŭ spiritualŭ séu materialŭ n'au datŭ.

»Dar îi întrebŭ eu pe aceştia, nu li este şi lorŭ mamă naţiunea română? Nu i-au sbătutŭ şi dênşii pieptulŭ ei celŭ apăsatŭ de suferinţele şi greutăţile seculare? Nu i-a crescutŭ şi pe ei naţiunea? Séu nu le-a fostŭ ea mamă dulce, care i-a trecutŭ înnotândŭ cu dênşii strînşĭ la pieptulŭ ei printre valurile nĕcazurilorŭ?

»Aceştia sĕ scie că se vorŭ vĕrsa preste dênşii lacrimile mamei naţiunĭ!! — Unii s'au făcutŭ membrii ai Asociaţiunei, dar séu din nepăsare, séu din interese condamnavere au încetatŭ cu plătirea taxelorŭ, séu au repăşitŭ fapticŭ; aceştia merită dispreţulŭ soldatului, care calcă în picióre drapelulŭ căruia a juratŭ credinţă; dar pe aceştia îi vorŭ ajunge nu numai lacrimile, ci şi blăstemulŭ mamei lorŭ, de care s'au lĕpădatŭ.

»Pre lângă zelulŭ şi întinderea succursului moralŭ şi materialŭ prestatŭ până acuma da cătră o parte a inteliginţii române, ajungerea scopului mĕreţŭ alŭ Asociaţiunei nu este în destulŭ asiguratŭ, pentru că pretensiunile juste ale naţiunei — între împrejurările timpului presinte — faţă cu Asociaţiunea s'au înmulţitŭ; pentru-că s'au sporitŭ indiginţele şi postulatele timpului faţă cu naţiunea nóstră, carea pe cariera culturei voesce şi doresce a cuprinde locŭ între naţiunile Europei civilisate; prin urmare, décă fii naţiunei şi mai vĕrtosŭ inteliginţa naţiunei române, căreia i-a încredinţatŭ provedinţa conducerea destinelorŭ naţiunei, voescŭ sĕ ocupe mama lorŭ — fica gloriosei Rome străbune — locŭ în concertulŭ popórelorŭ Europei civilisate sĕ-şĭ recunóscă de datorinţă sacră a desfăşura unŭ deosebitŭ zelŭ întru îmbrăţişarea causei sublime a Asociaţiunei, sĕ-şĭ recunóscă de datorinţă fie-care Românŭ inteligentŭ a se face membrulŭ Asociaţiunei, pentru că pe unŭ individŭ séu familiă română sacrificiulŭ anualŭ de 5 fl. şi încă şi în 4 rate primiţĭ şi daţĭ pe altarulŭ naţiunei, adecă sie-şĭ, nu-lŭ póte sĕrăci, ér capitalulŭ naţiunei, celŭ materialŭ şi culturalŭ, se va mări şi naţiunea va înflori. Asociaţiunea nóstră îmbrăţişéză şi cultura poporului ţĕranŭ; este datorinţa inteliginţii dară a deştepta pre bunulŭ nostru poporŭ, pentru ca sĕ pricépă şi elŭ idea şi scopulŭ Asociaţiunei şi sĕ-lŭ priméscă de alŭ sĕu aducêndu-lŭ în legătura aceleia prin întemeiarea agenturilorŭ comunale, mijlocindŭ astfelŭ ca lumina culturei naţionale sĕ se reverse şi în sinulŭ lui, pentrucă numai décă inteliginţa şi poporulŭ ţĕranŭ cu paşĭ egalĭ vorŭ progresa pe calea culturei, amĕsuratŭ indingenţelorŭ sale spirituale şi materiale şi corespundĕtorŭ cercului sĕu de activitate, şi numai unŭ neamŭ a căruia inteliginţă şi poporŭ este îndulcitŭ de cultură, este în stare de a corĕs-

punde cu scumpĕtate obligămintelorŭ sale sacre faţă cu religiunea străbună, cu naţiunea sa şi patria sa mamă, pentru a cărora înflorire trebue sĕ trăiască şi sĕ asude neîntreruptŭ.«

INSCIINŢARE.

Inmatricularea scolarilor la scólele medii gr. or. române din Braşovŭ se face în 30 şi 31 Aug. şi în 1 Septemvre 1885. Scolarii însoţiţĭ de părinţii séu tutorii lorŭ se vorŭ presenta spre acestŭ scopŭ în ḑilele numite dela 8—12 ore a. m. în cancelaria Direcţiunei. Cei ce s'arŭ presenta mai târḑiu vorŭ proba causa întârḑierei cu testimonii medicale demne de credinţă, séu cu alte testimonii valabile, la din contră vorŭ fi respinşĭ dela înmatriculare.

Examenele de primire şi de repetiţiune se vorŭ ţiné în ḑilele de 30—31 Augustŭ 1885 dela 3—6 óre p. m.

Braşovŭ, în 26 Augustŭ 1885.

Direcţiunea Şcólelorŭ medii gr. or. române
St. Iosifŭ, Directorŭ.

DIVERSE.

Cununiă. — D. *Ioanŭ Popŭ* din Dobêca, teologŭ absolutŭ de Gherla, şi d-şóra *Emilia Gradovicĭ* şi-au serbatŭ cununia în 6 Septemvre n. în biserica gr. cat. din Someşiu-Uilacŭ.

***

Rosa. — Cetimŭ în „Gazeta Sătênului«: In limbagiulŭ florilorŭ, vedemŭ că s'a datŭ mai multe embleme rozelorŭ, după culórea séu frumuseţea lorŭ. Astfelŭ se ştie, că roza albă este emblema »inocenţei«; roza cu o sută de foi a „amorului uşorŭ« séu „inconstantŭ«; rozele de lună a »frumuseţei eterne«; bobocululŭ de roză o »tênĕră fată'; roza galbenă e emblema »infidelităţei'; roza muşchiósă a „amorului voluptuosŭ«; roza mică, ce se numeşce şi pomponŭ, a »frumuseţei fermecătóre«; roza simplă a »simplicităţei«; şi în generalŭ roza are ca simbolŭ »frumuseţea«. Eu i-aşŭ da însă, pe lângă acéstă din urmă emblemă, şi pe aceea mai nemerită a »Vieţei«. Gentilele mele cetitóre, nu suntŭ óre de părerea mea? Inchipuiţi-vĕ, că sunteţĭ într'o grădină frumósă, că e în luna lui Mai şi că sutele de felurĭ de roze suntŭ tóte înflorite, şi se întrecŭ una cu alta prin farmeculŭ culorilorŭ şi prin parfumulŭ ce 'lŭ exală florile lorŭ. Printre voi, amabile cetitóre, daţi'mĭ voiă sĕ mĕ strecorŭ şi eu, şi tóte împreună sĕ admirămŭ încă odată natura în una din cele mai frumóse creaţiunĭ a sa, căcĭ îmĭ închipuescŭ că tóte iubiţĭ florile, deórece tóte aveţĭ inimĭ bune, suflete înalte, şi sentimentulŭ frumosului e adêncŭ închisŭ în sînulŭ vostru. A' nu iubi cineva florile şi musica, dupĕ mine, nu póte fi decâtŭ unŭ omŭ cu sufletulŭ negru de negre pĕcate, cu inima seacă de orîce simţire, iar spiritu'i şi mintea unŭ haosŭ, o prăpastiă. Dar suntŭ convinsă, că astfelŭ de monstruosităţĭ nu le-ar erta natura, mama tuturorŭ, ca sĕ fie eşite din sînulŭ sĕu şi sĕ existe intre creaturele sale. Revinŭ dar la ceea ce spunémŭ mai susŭ, adică la frumósa nóstră primblare prin paradisulŭ rozelorŭ. Vedemŭ la o tulpină o roză roşiă închisă ca flacăra de focŭ. E atâtŭ de frumósă, culórea'i atâtŭ de viă, încâtŭ, atrase spre ea, ne repeḑimŭ fiecare ca sĕ 'i respirămŭ parfumulŭ, s'o admirămŭ şi sĕ ne gătimŭ cu ea. Printre noi suntŭ bălane cu ochĭ ce creḑĭ că suntŭ căḑuţĭ din cerŭ, şi ócheşe cu ochĭ ca fundulŭ celŭ mai negru de abisŭ. Se ḑice că ochii la omŭ suntŭ oglinda inimei. Cerŭ ertare, d'a nu fi de ideea acésta, tuturorŭ acelora care se închină ei, dar iată pentru ce ḑicŭ că nu se póte ceti în ochĭ. Puteţĭ vedea ce este în ochiulŭ celŭ albastru, séu puteţĭ pĕtrunde ceea ce masa de aerŭ, séu cerulŭ, ne ascunde? Puteţĭ vedea ce este în ochiulŭ celŭ negru, orĭ puteţĭ pĕtrunde în fundulŭ de prăpastiă, sĕ ştiţĭ ce domneşce în alŭ lorŭ întunerecŭ? Nu! Cerulŭ şi abisulŭ, ochiulŭ deschisŭ séu negru, nu potŭ fi sondate în adêncimea lorŭ. Dar roza nóstră ne aşteptă, căcĭ frumuseţea sa şcie că nu va perde, şi va face sĕ câştige totŭ atâtŭ fiindŭ pusă într'o cosiţă neagră, séu în una auriă. Ajungemŭ la tulpină, şi cu nesaţiu, pe rêndŭ ne îmbătămŭ de parfumulŭ rozei; apoi, una dintre noi, gelósă ca o alta sĕ n'o pótă lua, întinde alŭ sĕu braţŭ spre mândra tulpină; iar când şi-lŭ retrage ea ţine roza în mână. O picătură curge din degetulŭ ce-a rupt'o, şi căḑêndŭ se cufundă cu roşulŭ dela flóre. Roza e frumósă, ne atrage, ne apropiămŭ, o respirămŭ şi-o rupemŭ. Atuncĭ ea ne arată că e emblema vieţei, în care totulŭ ar fi frumosŭ ca şi roza, şi amŭ adormi îmbătaţĭ de fericire ca de parfumulŭ sĕu, décă spinii sĕi nu ne-arŭ înţepa spre a ne scóte unŭ strigătŭ de durere şi dacă amărăciunele vieţei nu ne-arŭ arĕta, că roza şi cu dânsa suntŭ două surorĭ bune, şi totŭ ce e frumosŭ ascunde şi durere. In istoriă chiarŭ găsimŭ sub numele de Roza, mai mulţĭ ómenĭ ale cărorŭ nume au rĕmasŭ nemuritóre în veacurĭ. Don Pedro I, imperatorulŭ Brasiliei (născutŭ la 1728 proclamatŭ imperatorŭ constituţionalŭ, la 1882 şi mortŭ la 1834) înfiinţă la 1822 — spre amintirea căsătoriei lui — ordinulŭ Rozei, care are ca insigne o stea, cu şase raze de emailŭ albŭ, brodată cu aurŭ, şi atêrnată de o panglică roză cu margina albă, ér în mijloculŭ stelei, se vĕdŭ iniţialele, P. A. (adică Pedro şi Amelia, numele împărătesei socia sa) şi cu inscripţia Amorŭ şi fidelitate. In alŭ XV-lea secolŭ, resbelulŭ civilŭ iscatŭ în Anglia prin rivalitatea ce există între casele de Lancaster şi d'York, purta numele de, „rĕsboiulŭ celorŭ două roze,« căcĭ şefulŭ Casei de Lancaster purta ca semnŭ distingĕtorŭ o roză roşiă, ér şefulŭ Cassei d'Iork purta o roză albŭ. Roza e numele unei sfinte, ce sĕ serbéză la 30 Augustŭ. Născută la 1586 la Lima capitala Peruviului în America de sudŭ, muri la 1617. Sĕ ḑice, că părinţii sĕi căḑêndŭ în miseriă, tatălŭ sĕu o certa când ea îşi lua bucata ei de pâne şi o împărţea la cei mai săracĭ, astfelŭ într'o ḑi tatălu sĕu vĕḑênd'o că pleacă avêndŭ ceva în şorţulŭ sĕu şi sciidŭ că trebuia sê fiă partea ei de pâne, o rechiemă şi îi cerù cu supărare sĕ'i arĕte ce are în şorţŭ, dênsa nu îndrăsnea sĕ'i arăte, căcĭ sciea că fusese adesea-orĭ certată pentru că 'şĭ da pânea, atuncĭ tatălŭ sĕu cu nerăbdare, se repezi şi'i scóse şorţu din mânĭ. Mare fù mirarea lui însă, când vĕḑù, că Roza nu avea pâne în sorţŭ, şi mai mare încă, a Rozei, care şcia că avusese pâne. Printr'o minune pânea se schimbase în roze pentru a scăpa pe Roza de supărarea tatălui sĕu.

***

Instrucţiunea publică în Japonia. — Instrucţia publică în Japonia se află organisată după metoda europénă. Pe lângă ministerulŭ instrucţiunei publice, există la Tokio o universitate, cuprinḑêndŭ facultăţile de dreptŭ, de litere, de medicină, în care instrucţiunea este profesată de 90 profesorĭ, între carĭ 14 străinĭ. Profesorii străinĭ suntŭ cea mai mare parte medicĭ germanĭ. Numĕrulŭ studenţilorŭ carĭ frecuentéză cursurile este de 1200, şi 600 urméză cursurile preparatorii. Instrucţia secundară este dată în 160 stabilimente situate în diferite puncte ale imperiului. Numĕrulŭ scólelorŭ primare comunale este de 30,000; 30 de scolĭ normale furniséză personalulŭ profesoralŭ la aceste numĕróse scóle La Tokio există o scólă normală superióră, unŭ felŭ de scólă modelŭ pentru fete, o scólă de arte şi meserii, o scólă de limbĭ străine, în care se învaţă limbile francesă, englesă, germană, ruséscă chineză şi coreană. Scóle de comerciu, scóle profesionale, există în totŭ imperiulŭ. In fine o scólă de inginerĭ ataşată la ministerulŭ lucrărilorŭ publice şi una de agricultură suntŭ înfiinţate totŭ la Tokio. Statulŭ plătesce burse numĕróse la aceste două scolĭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 7 Septemvre st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4% . . .	98.95	Bonurĭ croato-slavone . .	102.50
Rentă de hârtiă 5% . .	91.25	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	97.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	148.50	Imprumutulŭ cu premiu ung.	118.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	98.20	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	123.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	124.—	Renta de hărtiă austriacă	82.85
		Renta de arg. austr. . .	83.40
		Renta de aurŭ austr. . .	109.60
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	109.25	Losurile din 1860 . . .	139.25
		Acţiunile băncei austro-ungare	869.—
Bonurĭ rurale ungare . .	103.-	Act. băncei de creditŭ ung.	287.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	102.—	Act. băncei de creditŭ austr.	286.10
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	103.	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.87
Bonurĭ cu cl. de sortare	102.—	Napoleon-d'orĭ	$9.91^1/_2$
		Mărcĭ 100 împ. germ. . .	61.25
Bonurĭ rurale transilvane	103.—	Londra 10 Livres sterlinge	124.90

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 12 Augustŭ st. v. 1835.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). . . .	88	89
Renta rom. amort. (5%) . .	93	$93^1/_2$
» convert. (6%) . .	88	89
Împr. oraş. Buc. (20 fr.) . .	30	32
Credit fonc. rural (7%) . .	$100^1/_2$	$101^1/_2$
» „ „ (5%) . .	$85^1/_2$	$86^1/_2$
» » urban (7%) . .	$98^1/_4$	$99^1/_4$
» » » (6%) . .	91	92
» » » (5%) .	$82^3/_4$	$83^1/_2$
Banca naţională a României		
Ac. de asig. Dacia-Rom.		
« » » Naţională		
Aurŭ	$10^3/_4$	$11^1/_4$
Bancnote austriace contra aurŭ	2.02	2.04

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 8 Septemvre st. n. 1885.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.83	Vênd.	8.86
Argint românesc	»	8.75	»	8.80
Napoleon-d'orĭ	»	9.86	»	9.90
Lire turcescĭ	»	11.12	»	11.20
Imperialĭ	»	10.10	»	10.20
Galbenĭ	»	5.82	»	5.86
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.50	»	101.-
Ruble Rusescĭ	»	123.—	»	124.-
Discontulŭ . . .	»	7—10 % pe anŭ.		